

рішення. Практичне значення предиктивної аналітики полягає у можливості поєднати оцінку поточного стану підприємства з прогнозуванням його майбутніх результатів, що створює основу для зміцнення конкурентних позицій і забезпечення стійкого розвитку бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Городецький Ю. Д. Предиктивна аналітика та її роль у прийнятті стратегічних рішень у маркетингу. *Journal of strategic economic research*. 2023. № 5. С. 65-72. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.5.7>.
2. Коцюбинський О. Великі дані та предиктивна аналітика в публічному управлінні енергетичним сектором: інструменти прийняття управлінських рішень. *Успіхи і досягнення у науці*. 2026. № 1(23). [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-829-844](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-829-844).
3. Семенцова О. В., Ковальов А. Ю. Предиктивна та сценарна аналітика у стратегічному управлінні підприємствами залізничного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2025. № 92. С. 79-87. <https://doi.org/10.18664/btie.92.353188>.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Білоус Д. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Класичне довгострокове планування, втрачає ефективність у сучасному аграрному секторі. Висока турбулентність ринків, непередбачувані кліматичні умови, такі як посухи та повені, а також різкі коливання цін на ресурси й кінцеву продукцію роблять жорсткі плани неактуальними ще до їх реалізації. У відповідь на ці виклики необхідний перехід до адаптивного управління та використання Agile-методологій, заснованих на принципах гнучкого реагування на зміни.

Замість монолітного річного плану операційна діяльність – посівна кампанія, збір урожаю, логістика – розбивається на короткі ітерації (спринти). Це дає змогу оперативно аналізувати результати, наприклад ефективність нової технології обробітку ґрунту, і своєчасно коригувати дії. Інвестиційні рішення також ухвалюються поступово: замість ризикованого повномасштабного будівництва підприємство може розпочати з пілотного проєкту, оцінити ринковий попит і лише потім масштабувати інвестиції, що суттєво знижує фінансові ризики.

Таким чином, сучасне аграрне підприємство потребує не лише коротких адаптивних планів, а й системної інтеграції кількох стратегічних напрямів розвитку. Їх взаємодія формує комплексну модель підвищення ефективності, де технологічні, управлінські та кадрові чинники виступають єдиною синергетичною системою (табл. 1).

Таблиця 1

Стратегічні напрями підвищення ефективності аграрного сектору

Напрямок	Зміст та інструменти	Очікуваний результат
Agile-управління	Гнучке планування, короткі ітерації (спринти), інкрементні інвестиції	Підвищення адаптивності до ринкових і кліматичних змін, зниження ризиків
AgriTech	Точне землеробство, GPS-навігація, агродрони, AI та IoT у тваринництві	Зменшення собівартості, оптимізація ресурсів, підвищення продуктивності
Цифрові платформи (B2C, D2C)	Прямий продаж споживачам, брендова стратегія, простежуваність продукції	Зростання маржинальності, посилення ринкової позиції виробника
ESG-стратегія	Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність, «зелене» фінансування	Доступ до міжнародного капіталу, формування довіри інвесторів
Управління людським капіталом (HCM)	Безперервне навчання, розвиток компетенцій, партнерство з університетами	Підвищення кваліфікації персоналу, зниження кадрового дефіциту

Джерело: складено авторами за [1-3]

Зазначені напрями не функціонують ізольовано. Їхня ефективність розкривається лише за умови комплексної взаємодії, коли управлінська гнучкість поєднується з технологічною модернізацією, а розвиток людського капіталу забезпечує реалізацію інновацій на практиці.

Ключовим драйвером підвищення економічної ефективності є AgriTech – перехід до управління на основі даних. Технології точного землеробства, зокрема диференційоване внесення добрив на основі аналізу ґрунту, агродрони для моніторингу посівів дозволяють зменшити собівартість виробництва. Економія досягається за рахунок цільового використання пального, добрив і засобів захисту рослин лише там, де це необхідно.

Стратегічну перевагу забезпечує розвиток цифрових B2C та D2C платформ, що дозволяють виробникам відмовитися від ролі цінових залежних постачальників

і формувати власний бренд. Це особливо актуально, адже впровадження інновацій часто обмежується браком інвестиційних ресурсів. Традиційне банківське кредитування залишається ризикованим або малодоступним через високі ставки, короткі терміни та жорсткі вимоги до застави. Ефективною альтернативою є інтеграція принципів ESG (Environmental, Social, Governance). Прозорість і стійкість бізнесу стають ключем до залучення капіталу від міжнародних фінансових інституцій і впливових інвесторів, які підтримують «зелене» фінансування. Такі ресурси доступні лише підприємствам, що підтверджують належне корпоративне управління, соціальну відповідальність і екологічні практики.

Успішна цифровізація неможлива без подолання дефіциту компетенцій на ринку праці. Сучасний тракторист повинен бути оператором ІТ-систем, а агроном – аналітиком даних. Це потребує переходу від адміністративної кадрової політики, орієнтованої на скорочення витрат, до стратегічного управління людським капіталом. Ефективне HCM передбачає інвестиції у безперервне навчання, розвиток і утримання персоналу, створення корпоративних програм підготовки, партнерства з аграрними університетами та формування мотивуючої культури праці.

Отже, сучасна стратегія підвищення ефективності аграрного виробництва є синергією взаємопов'язаних компонентів. Гнучкість управління (Agile) мінімізує ризики та забезпечує адаптацію до змін. Технології (AgriTech) знижують витрати й підвищують продуктивність. Людський капітал (HCM) є основним виконавцем трансформацій, а прозорість і відповідальність (ESG) створюють передумови для залучення інвестицій і сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Негрей М. В. Цифрова трансформація аграрного сектору: перспективи, виклики та рішення. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2023. Т. 8, № 1. С. 94-100. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.94-100>.
2. Поліщук Д. Управління людським капіталом як невід'ємна частина стратегічного розвитку аграрного підприємства. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. Т. 330, № 3. С. 358-362. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-57>.
3. Тульчинський Р. Формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-75>.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Конев І.Є. Оцінка фінансового потенціалу підприємства в стратегічному управлінні. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 9 (267). С. 40-48.